

PAULINA TARADAJ

Medal z 1789 roku upamiętniający sejm i uchwałę o powiększeniu armii ze zbiorów Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie

Tematem artykułu jest medal mający wyjątkową wartość dla Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie. Pierwszy obiekt odnotowany w rejestrach Gabinetu Numizmatycznego został подарowany do muzeum przez Jana Matejkę w 1884 roku. Jako medal nie był nigdy dokładnie opisany w najnowszej polskiej literaturze, istniały również nieścisłości w określeniu wybicia medalu. Na awersie przedstawiono pomnik Jana III Sobieskiego odsłonięty 14 września 1788 roku, natomiast ikonografia na rewersie medalu odwołuje się do uchwały sejmu z 20 października 1788 roku o powiększeniu armii polskiej do 100 tysięcy.

Wzniesienie pomnika upamiętniało 105. rocznicę odsieczy wiedeńskiej, w istocie jednak wystawienie pomnika miało na celu zyskanie przychylności społeczeństwa wobec planowanego zaangażowania się Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wojnę turecko-rosyjską, która wybuchła w 1787 roku. W zamian za militarną pomoc caryca Katarzyna wyraziła zgodę na przeprowadzenie reform w Polsce. Jedną z niezbędnych reform była uchwała o powiększeniu wojska, która jest ogniwem łączącym ikonografię awersu i rewersu.

Jednakże należy pamiętać, że medal został zamówiony przez króla pruskiego, Fryderyka Wilhelma II i подарowany królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu. Dlatego medal nie może

być rozpatrywany jako medal upamiętniający wzniesienie pomnika, jako że rząd państwa pruskiego był w tym czasie przeciwny sojuszowi polsko-rosyjskiemu. Ze względu na okoliczności, w jakich medal został wybity, stanowił on przemyślane narzędzie propagandy pruskiej.

Medal jest dziełem Daniela Friedricha Loosa, medaliera dworu pruskiego w Berlinie, i jego syna, Friedricha Wilhelma Loosa. Medal wykonano z przeznaczeniem na sprzedaż, co stanowi wyjaśnienie, skąd tak liczne zachowane jego egzemplarze.